

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. กรมวิชาการเกษตร กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช รับผิดชอบในส่วนของพืชป่า พืชอนุรักษ์
2. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช รับผิดชอบในส่วนของสัตว์ป่า
3. กรมประมง รับผิดชอบในส่วนของปลาและสัตว์น้ำ

ที่มาของข้อมูล :

กองคุ้มครองสัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญา

<http://portal.dnp.go.th/p/citesdnp>

<https://www.cites.org/eng>

จัดทำโดย นางอุดมลักษณ์ จันทร์ธิบัติ ผู้ทำวิจัย

บริษัท ยูคาลิปตัส เทคโนโลยี จำกัด

วันที่ 25 มิ.ย. 61

CITES เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสวนป่าอย่างไร

1. เนื่องจากประเทศไทย ได้เข้าร่วมและลงนามให้สัตยาบัน จึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อบังคับ ของอนุสัญญาดังกล่าว
2. หากพื้นที่ของสวนป่ามีชนิดพันธุ์พืช สัตว์ ที่ใกล้สูญพันธุ์ สวนป่าต้องกำหนดแผนงานป้องกัน เพื่อมิให้ชนิดพันธุ์นั้นสูญพันธุ์ไปได้
3. ป้องกันการนำเข้าชนิดพันธุ์ต่างถิ่น (Exotic species) ซึ่งต่อไปอาจจะทำลายระบบนิเวศ ของชนิดพันธุ์ท้องถิ่นได้
4. เป็นการป้องกันทางอ้อมของการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์หายาก

หากพบพันธุ์พืช สัตว์ ตามบัญชี CITES ต้องทำอะไร?

1. แจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้รับทราบ
2. บันทึกรูปภาพ จุดที่พบพันธุ์พืช / สัตว์ และพิกัด / บริเวณที่พบพันธุ์พืช / สัตว์ตามบัญชีรายชื่อ

▶ CITES คืออะไร?

CITES ย่อมาจากคำว่า Convention on international Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora

คือ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์

อนุสัญญาไซเตส มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นใจว่า การค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของชนิดพันธุ์นั้นๆ ในธรรมชาติ

โดยเฉพาะชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือถูกคุกคาม โดยการสร้างเครือข่ายทั่วประเทศในการควบคุมการค้าระหว่างประเทศทั้งสัตว์ป่าและพืชป่าที่มีชีวิต ซาก และผลิตภัณฑ์

การก่อตั้ง CITES

แนวความคิดการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อคุ้มครองพันธุ์ไม้และสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ อันเนื่องมาจากการค้าของป่าข้ามประเทศ ลำดับความเป็นมา ดังนี้
พ.ศ. 2503 ได้เริ่มก่อตัวขึ้นมา ในการอภิปรายระดับนานาชาติว่าด้วยเรื่องการค้าของป่า การอนุรักษ์ปกป้องพันธุ์ไม้และสัตว์ป่า จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2506 ในการประชุมสมาชิก IUCN (The World Conservation Union) ก็ได้มีการร่างรายละเอียดสำหรับอนุสัญญา CISTES ขึ้น พ.ศ. 2513 ในที่สุด CITES ก็เป็นรูปเป็นร่างและได้มีสมาชิกร่วมลงนาม จำนวน 80 ประเทศที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2513

อนุสัญญา CITES เริ่มมีผลบังคับใช้วันที่ 1 ก.ค. 2515 เป็นต้นไป จนกระทั่งปัจจุบันขณะนี้ CITES มีประเทศสมาชิกร่วมลงนามแล้วถึง 182 ประเทศและข้อตกลงตามอนุสัญญาจะเริ่มมีผลบังคับใช้ในวันที่ 23 กันยายน 2546

ไทยได้ลงนามรับรองอนุสัญญานี้ พ.ศ. 2518 และ 21 ม.ค. 2526 ได้ให้สัตยาบัน นับเป็นสมาชิกลำดับที่ 80

ไซเตส ควบคุมการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าระหว่างประเทศ ได้แก่ การนำเข้า, ส่งออก, ส่งออกกลับไป และนำเข้าจากทะเล โดยระบบใบอนุญาต (Permit) และหนังสือรับรอง (Certificate) ในการเข้าออกประเทศ

ชนิดพันธุ์ในบัญชีควบคุมของ CITES

ชนิดพันธุ์ของพันธุ์ไม้ สัตว์และผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในบัญชีการควบคุมของ CITES แบ่งออกเป็น 3 บัญชี (Appendix I, II และ III) ตามระดับความจำเป็นในการป้องกัน

Appendix I : ชนิดพันธุ์ที่อยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งระเบียนการค้าต้องเข้มงวดเป็นพิเศษและจะอนุญาตเฉพาะบางกรณี เท่านั้น เช่น เพื่อการศึกษา วิจัย หรือขยายพันธุ์เทียม ซึ่งต้องได้รับการยินยอมจากประเทศที่นำเข้าและต้องขออนุญาตจากประเทศที่ส่งออก

ตัวอย่างชนิดพันธุ์ในบัญชี 1 ในไทย เช่น ช้างเอเชีย เสือโคร่ง ลิงอุรังอุตัง จระเข้ น้ำจืด จระเข้ น้ำเค็ม เต่ามะเฟือง ปลาอีสกไทย เป็นต้น

Appendix II : ชนิดพันธุ์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ แต่การทำการค้าต้องอยู่ในการควบคุมหรือจำกัดปริมาณ เพื่อไม่ให้มีผลเสียหายหรือจำนวนประชากรลดลงอย่างรวดเร็วจนใกล้สูญพันธุ์ ประเทศที่ยินยอมให้ส่งออก ต้องมีมาตรการและการควบคุมไม่ให้กระทบต่อการดำรงอยู่ของชนิดพันธุ์นั้นในธรรมชาติ

ตัวอย่างชนิดพันธุ์ในบัญชี 2 ในไทย เช่น อีเห็นลายพาด นกขุนทอง เต่านา งูเหลือม เป็นต้น

Appendix III : ชนิดพันธุ์ที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศใดประเทศหนึ่ง อย่างน้อย 1 ประเทศแล้ว และได้ขอความร่วมมือจากประเทศสมาชิกภาคี ให้ช่วยควบคุมดูแลการนำเข้า จะต้องหนังสือรับรองการส่งออกจากประเทศถิ่นกำเนิด

ตัวอย่างชนิดพันธุ์ในบัญชี 3 เช่น ควายป่า (เนปาล) นกกระตาดงปากซี่ใต้ (มาเลเซีย) เต่าอัลลิเกเตอร์ (สหรัฐอเมริกา) หอยเป่าฮือแอฟริกาใต้ (แอฟริกาใต้) เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาไซเตส (ประเทศไทย) ได้แก่
- พรบ.สัตว์สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535
- พรบ. พันธุ์พืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 (พืชอนุรักษ์)
- พรบ. คุ้มครองการประชุมภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ครั้งที่ 13 ในประเทศไทย พ.ศ. 2547